

> WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

>> INSTYTUT HISTORII

> Francusko-niemiecko-polska konferencja o oświeceniu w Paryżu

W dniach 20.07-02.08 2009 roku w Paryżu odbyła się druga francusko-niemiecko-polska konferencja poświęcona problematyce porównawczego ujęcia oświecenia z udziałem pracowników naukowych oraz studentów Instytutu Historii oraz - zaproszonych do współpracy przez Dyrektora Instytutu Historii - reprezentantów Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Konferencja odbyła się w ramach programu Erasmus: *Compa/Raisons: Oświecenia we francusko-niemiecko-polskim porównaniu*, finansowanego przez Unię Europejską. Projekt obejmuje cykl trzech spotkań, z których pierwsze odbyło się w Poczdamie w dniach 14-27 lipca 2008 roku, zaś ostatnie przewidziane jest w Zielonej Górze i Warszawie na przełomie lipca i sierpnia przyszłego roku. Koordynatorem projektu jest Prof. Iwan-Michelangelo D'Aprile z Uniwersytetu w Poczdamie, a partnerami: Université de Versailles Saint Quentin-en-Yvelines, Université Paris X, Universität Jena, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Instytut Historii UZ.

Celem tych corocznych spotkań pracowników naukowych oraz studentów Francji, Niemiec i Polski jest przede wszystkim stworzenie międzynarodowego forum osób zainteresowanych problematyką oświecenia i - poprzez uczestnictwo studentów - poszerzenie jego kręgu. Temu służą codzienne wykłady, seminaria i warsztaty. Istotnym założeniem programu Erasmus jest także umożliwienie nawiązywania kontaktów studentów różnych krajów, kultur, kontaktów zarówno naukowych, jak i prywatnych. Natomiast prowadzone podczas spotkań dyskusje nad zagadnieniami transferu idei oświecenia na obszarze trzech państw w XVIII wieku i pocz. XIX wieku prowokują do stawiania pytań o korzenie współczesności, bowiem dotyczą między innymi tak istotnych dzisiaj problemów jak tolerancja, równość, prawa człowieka, miejsce jednostki w społeczeństwie i państwie, miejsc Europy na mapie rozwoju kulturalnego świata też globalizacja. Pytania te, choć stawiane w odniesieniu do wieku XVIII i pocz. XIX, są pytaniami o stan współczesnego świata.

W konferencji wzięło udział około pięćdziesiąt osób, w tym czternaście z Uniwersytetu Zielonogórskiego. Instytut Historii reprezentowali: prof. Dariusz Dolański, dr Jarosław Kuczer, natomiast Instytut Filologii Polskiej: prof. Sławomir Kufel oraz dr Magdalena Hawrysz. Spośród studentów obu jednostek udział wzięli: Joanna Mikołajczyk, Monika Mielcarek, Magdalena Krzeszowska, Aleksandra Wawrzyńczyk, Katarzyna Kapitan, Maciej Lubik, Maciej Dec, Mateusz Pazgan, Damian Łobacz oraz Anna Janczys.

Program konferencji obejmował wykłady badaczy zajmujących się wiekiem oświecenia oraz odbywające się po wykładach dyskusje, prowadzone w trakcie codziennych seminariów. Podczas konferencji studenci mieli możliwość przedstawienia własnych referatów. Największym zain-

teresowaniem cieszyły się jednak warsztaty przygotowane przez studentów, bowiem dawały możliwość pracy w międzynarodowych grupach. Konferencja miała charakter interdyscyplinarny. Zapewnił go udział historyków, filologów (polskich i niemieckich) oraz historyków filozofii. Prezentowane przez referentów tematy wykładów koncentrowały się na różnych aspektach i płaszczyznach przejawiania się idei oświeceniowych. Politycznej problematyce poświęcone były między innymi wykłady zatytułowane: „Wpływ Rousseau na Konstytucję 3 Maja”, „Rozważania o rewolucji we Francji Edmunda Burke'a”, jak również warsztaty przygotowane przez studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego poświęcone porównaniu trzech konstytucji: amerykańskiej z 1776, francuskiej z 1791 i polskiej z 1791 roku. W takich wykładach jak „Recepcja teorii prawa karnego Cesare Beccarii we Francji, Niemczech i Polsce” czy też „Recepcja procesu Jana Calasa w Niemczech i Polsce” poruszane były problemy rozpowszechniania na obszarze trzech państw idei humanitaryzmu w prawie sądowym oraz idei tolerancji w sferze wyznaniowej. Nie zabrakło także wykładów z zakresu życia codziennego społeczeństwa osiemnastowiecznego. Przedmiotem kilku z nich był wpływ spożycia kawy i herbaty na rozwój intelektualny elit w XVIII wieku czy też charakterystyka gospody jako miejsca postoju w trakcie, tak modnych w XVIII wieku, podróży.

W pierwszych dniach uczestnicy spotkali się w pałacu w Wersalu, gdzie też odbyła się część wykładów. Natomiast w ośrodku jansenizmu, na terenie dawnego Zakonu Cystersów Port Royal, wygłosili swe referaty prof. Sławomir Kufel poświęcony rokowi w literaturze polskiego oświecenia oraz dr Jarosław Kuczer na temat Żydów w Polsce czasów

PROF. SŁAWOMIR KUFEL I PROF. BERNARD COTTRET W PORT ROYAL

PROF. DARIUSZ DOŁAŃSKI I DR MAGDALENA HAWRYSZ

stanisławowskich i w początkach XIX wieku. W wersalskich murach uniwersyteckich wygłosiła swój referat dr Magdalena Hawryś poświęcony portretowi Reginy Pilsztynowej jako kobiety nowoczesnej. Referat o Adamie Naruszewiczu jako reprezentancie monarchicznej koncepcji dziejów w historiografii oświeceniowej wygłosiła w Wersalu mgr Anna Janczys.

Warto również dodać, że oprócz corocznych spotkań uczestnicy programu mają możliwość konfrontowania wyników badań nad oświeceniem dzięki wspólnej internetowej stronie, na której, obok forum, zamieszczane są referaty uczestników i teksty źródłowe.

> XVIII Powszechny Zjazd Historyków w Olsztynie

16-19 września 2009 roku odbył się w Olsztynie Powszechny Zjazd Historyków Polskich. Było to już osiemnaste spotkanie czołowych historyków z Polski, w tym roku pod hasłem przewodnim: „Powrót do źródeł”. Zjazdy organizowane są cyklicznie przez Polskie Towarzystwo Historyczne pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Tegoroczny koordynowany był przez Oddział PTH w Olsztynie, a miejscem obrad było Centrum Konferencyjne Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. W zjazdach biorą udział przede wszystkim polscy historycy reprezentujący większość ośrodków akademickich w kraju, zaproszeni historycy zagraniczni, oraz nauczyciele, doktoranci i studenci. W tym roku uczestnicy mieli okazję zapoznać się z wynikami badań ponad 170 naukowców, by wymienić kilka nazwisk wybitnych profesorów: Henryka Samsonowicza, Andrzeja Chwalby, Marcina Kuli czy Andrzeja Paczkowskiego.

Istotny udział w tegorocznej konferencji miało zielonogórskie środowisko naukowe licznie reprezentowane przez grono profesorskie i doktorskie. Referaty wygłosili

Prof. Bogumiła Burda, Prof. Dariusz Dolański, Prof. Tomasz Nodzyński, Dr Robert Skobelski i Dr Andrzej Gillmeister z Instytutu Historii, oraz Prof. Bernadeta Nitschke i Prof. Bohdan Halczak z Instytutu Politologii.

Hasło powrotu do źródeł skłania do przypomnienia korzeni powszechnych zjazdów. Ich tradycja sięga roku 1880, kiedy to odbył się pierwszy Powszechny Zjazd w Krakowie w 400. rocznicę śmierci Jana Długosza. Był to okres formowania się Towarzystwa Historycznego, które od momentu powstania w 1886 roku wzięło na siebie obowiązek koordynacji kolejnych zjazdów. Założycielem PTH był Ksawery Liske - dożywotni prezes PTH, oraz najważniejsi wówczas historycy, by wymienić tylko kilku: Ludwik Finkel, Wojciech Kętrzyński, Tadeusz Wojciechowski. Każdy kolejny zjazd odbywał się pod innym hasłem przewodnim.

O randze zjazdów świadczy nie tylko ich ponad stuletnia tradycja, ale z roku na rok coraz liczniejsze grono referentów. Honorowy patronat objął w tym roku Lech Kaczyński, który 17 października oficjalnie zainaugurował rozpoczęcie konferencji. W Komitecie Honorowym zasiadli Marszałkowie Sejmu i Senatu oraz Ministrowie Edukacji Narodowej, Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obrady odbywały się w ramach sympozjów specjalistycznych oraz sekcji. Sympozja odbywały się 16 września. Referaty wygłosili w tym dniu: Prof. D. Dolański (*Polska i jej sąsiedzi w XVIII wieku w ujęciu ówczesnej historiografii*) w ramach sympozjum poświęconemu historii nowożytnej *Staropolski ogląd świata*, oraz dr A. Gillmeister wspólnie z Prof. Danutą Musiał z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (*„Studia nad religią rzymską”*) w ramach sympozjum poświęconemu polskim badaniom nad historią starożytną.

Wyróżnieniem dla Instytutu Historii było zaproponowanie prof. Bogumile Burdzie z Zakładu Dydaktyki Historii organizacji sympozjum poświęconego problematyce pogranicza: *Spojrzenie na pogranicza - Regiony ojczyznie, regiony świata*. W ramach tego sympozjum, które odbyło się 18 września, referaty wygłosili: prof. B. Nitschke (*Uciezki, wysiedlenia i wyjazdy z terenów polsko-niemieckiego pogranicza we współczesnej polskiej historiografii i polityce pamięci*), prof. B. Burda (*Pojęcie regionu ojczyznie, regionów świata, „dużej” i „małej” ojczyzny. Kształtowanie świadomości historycznej, narodowej i regionalnej na przykładzie Dolnego Śląska*), prof. B. Halczak (*Współczesna sytuacja ludności „przybyłej” po 1945 roku na pograniczu polsko-niemieckim. Łemkowie - ludność pogranicza kulturowego*) oraz dr R. Skobelski (*Pogranicze i granica polsko-enerdowska pod ciśnieniem ideologii w latach 1949-1971*).

W dzień po oficjalnym zakończeniu Zjazdu odbyło się Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Historycznego. Jako delegaci uczestniczyli w nim prof. D. Dolański, prof. B. Burda, dr R. Skobelski. W trakcie Walnego Zgromadzenia do władz PTH został wybrany prof. D. Dolański.

W dniu inauguracji zjazdu odbyły się dwie uroczystości, mianowicie nadanie tytułu doktora honoris causa prof. Janusowi Małtkowi, historykowi epoki wczesnonowożytnej związanemu przede wszystkim z Uniwersytetem im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, oraz otwarcie przez Prezydenta Lecha Kaczyńskiego Alei Ofiar Katyńskich w dniu 17 września.

Anna Janczys

XVIII ZJAZD HISTORYKÓW POLSKICH, OLSZTYN, 17 WRZEŚNIA 2009

» INSTYTUT POLITOLOGII

> Konferencje

22-24 września 2009 r. odbył się w Warszawie I Kongres Politologii. W ciągu trzech dni odbywały się obrady plenarne, panele dyskusyjne, spotkania z zaproszonymi gośćmi. Drugiego dnia prelegentem był pierwszy premier III RP Tadeusz Mazowiecki, a trzeciego były prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Aleksander Kwaśniewski. Zjazd politologów odbył się z inicjatywy Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych i Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akade-

mii Nauk, a zorganizowany został przez Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego. Celem spotkania było doprowadzenia do spotkania jak największej liczby polskich politologów, aby pomóc w konsolidacji środowiska, określić stan badań oraz ustalić kierunki rozwoju i zainteresowań nauk politycznych w przyszłości. Tematem głównym tegorocznego zjazdu było zagadnienie *Demokratycznej Polski w globalizującym się świecie*. Kongres zgromadził czołówkę polskich politologów ze wszystkich subdyscyplin, m.in. teorii polityki, metodologii badań politycznych, stosunków międzynarodowych czy systemów politycznych oraz obserwatorów życia politycznego, ludzi biznesu czy czynnych polityków jak, np. Andrzej Olechowski. W sumie ponad 500 uczestników. Niewątpliwym sukcesem imprezy pozwala mieć nadzieję, że takie spotkania będą odbywać się cyklicznie. Uniwersytet Zielonogórski reprezentowany był przez pracowników Instytutu Politologii. Instytut przygotował pod kierownictwem dyrektora prof. Bernadetty Nitschke panel tematyczny pt. *Przesiedlenia i migracje ludności w Europie XX wieku w historiografii i*

polityce pamięci, w którym udział brał osoby z Instytutu oraz zaproszeni goście. Więcej informacji o Kongresie dostępne jest na stronie internetowej: www.kongrespolitologii.pl.

Piotr Pochyły

* * *

26 września 2009 roku w gmachu głównym Uniwersytetu Zielonogórskiego miała miejsce międzynarodowa konferencja *Łemkowie, Bojkowie, Huculi, Rusini - historia, współczesność, kultura materialna*. Organizatorem obrad był Instytut Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego wraz z Zakładem Dziejów Europy Wschodniej Akademii Pomorskiej w Słupsku, Instytutem Historii Uniwersytetu im. Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Oddziałem Nauk Społecznych Słowackiej Akademii Nauk w Koszycach, Instytutem Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, Ukraińskim Towarzystwem Historycznym w Polsce, Zielonogórskim Oddziałem Związku Ukraińców w Polsce. Wykład inauguracyjny wygłosił gość ze Stanów Zjednoczonych, Paul Joseph Best, profesor studiów euroazjatyckich na wydziale nauk politycznych Uniwersytetu Stanowego Southern Connecticut w New Haven. Jest on również wiceprezydentem Lemko Association (Stovarysynja Lemkiv) oraz członkiem Carpathian Institute i Carpatho-Rusyn Society (USA). Inni zagranicznymi gośćmi konferencji byli m.in. profesorowie Pter Svorc i Marian Gajdos ze Słowacji. Zielonogórską kadram naukową reprezentowali m.in. profesorowie Stefan Dudra i Bohdan Halczak. Na zakończenie obrad odbył się koncert chóru „Żurawli” w uczelnianej Palmiarni.

Piotr Pochyły

